

Zienswijze op nationale beleidsvisie NPRD

Uitgenodigd door het participatiedoel van Defensie om de kwaliteit van de te nemen beleidsbeslissingen in de nationale beleidsvisie NPRD te verbeteren door lokale kennis van bestuurders, belangenbehartigers en individuele geluiden uit de samenleving te betrekken. Zonder daarbij uit het oog te verliezen dat de uiteindelijke besluiten bij het kabinet ligt, worden belanghebbenden gevraagd input te leveren. Geven wij - als belangen organisaties van Schouwen-Duiveland - hier gehoor aan.

En zijn blij te lezen, dat de participatie hierin serieus wordt genomen. Want de te nemen besluiten over de groei van Defensie in de fysieke leefomgeving kunnen een grote impact hebben hierop. Daarom onderschrijven wij mede het belang dat iedereen een mening moet kunnen geven over de plannen, en zorgen, risico's en andere aandachtspunten mee moet kunnen geven. Dit zullen wij dan ook door middel van het indienen van deze zienswijze

Het er mee eens zijnde dat onze vrijheid, veiligheid en vrede niet vanzelfsprekend zijn. En wereldwijd lopen de spanningen hoog op, de veiligheidssituatie in de wereld verslechtert in hoog tempo. De Nederlandse krijgsmacht zal daarom een grotere inzet moeten leveren om het eigen grondgebied te beschermen en dat van de bondgenoten. En we begrijpen dat dit van een ieder inspanning zal vergen en een tegemoetkoming waar nodig. Willen we hierbij onze vragen en zorgen uiten over de impact van eventuele laag vlieggebieden voor helikopters over Zeeland en specifiek voor Schouwen-Duiveland en de rondom gelegen wateren, middels deze zienswijze schrijven laten weten.

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, Milieueffectrapportage Nationaal Programma Ruimte voor Defensie, Alternatievenonderzoek in planMER 20,

4.2.11. Laagvlieggebieden helikopters onderbouwning behoefte, vinden wij een aantal punten waar we graag meer verduidelijking in krijgen en/of onze zorgen over willen uiten. Dan wel onze kennis en kunde van het gebied bij aan willen bieden. Om zo tot een zorgvuldigere besluitvorming te kunnen komen in gezamenlijkheid.

'In deze gebieden mogen helikopters zo laag vliegen als voor de uitvoering van de opdracht noodzakelijk is. Defensie verwacht een structurele toename van het aantal helikopterbewegingen in de laagvlieggebieden in Nederland.'

- Hoe laag wordt hiermee bedoeld ?
- Wat is een structurele toename in een gebied waar dit voorheen niet voorkwam?

'Het is gewenst om het oefenen met laagvliegen te koppelen aan het oefenen in ver- stedelijk gebied (behoefte 5) en de realisatie van een nieuw amfibisch oefengebied (behoefte 6).'

- Wat wordt hiermee exact bedoeld,
- En wordt dit ook van toepassing op en rondom Schouwen-Duiveland.

'Zo is voor het beschrijven van de effecten van een nieuw oefengebied de impact op sociale aspecten en economie niet relevant,'

- dit stellen wij zeer ter discussie omdat dit voor onze lokale economie, die met name op de recreant gericht is, zeker wel een impact zal hebben. De mate waarin zal sterk afhankelijk zijn van hoe vaak en in welke periode of dagdeel er gevlogen zal worden. Dit is zeker bespreekbaar en met name ook de informatie voorziening hierin voor inwoner en gasten spelen daarin een belangrijke rol. Hier gaan we graag verder over in gesprek.

Bijlage 1.

'In de laagvlieggebieden liggen dik- wijs ook dorpen, boerderijen, paardenweides, natuurgebieden en eendenkooien – obstakels waar niet laag overheen gevlogen mag worden of in ieder geval zoveel mogelijk moeten worden vermeden.'

- In hoeverre zijn deze obstakels al benoemd en meegenomen in de criteria.
- En wat betekent dit voor de impact beschreven onder natuur.

‘Momenteel zijn 1378 uren per jaar vergund voor laagvliegen, verdeeld over de verschillende laagvlieg- gebieden. — De kwantitatieve behoefte komt daarmee op circa 2500 uren per jaar. Dat is dus 1122 uur meer dan nu vergund.’

- wat houdt dit in voor Schouwen-Duiveland en de wateren rondom?

‘De benodigde aanvullende oppervlakte wordt in lijn getrokken met de extra behoefte van 1122 laagvliegeuren (+81%). Om de noodzakelijke afwisseling in de training aan te kunnen brengen en te compenseren voor de toegenomen obstakels binnen de huidige gebieden is 81% van het totaal aan huidige oppervlakte nodig. 81% van 297.712 ha = 241.147 extra ha.’

- kan dit verder uit gespecificeerd worden per alternatieve locatie.

‘Primair de afstand tot de vliegvelden ter beschikking voor helikopters, te weten Gilze-Rijen en de Kooy en secundair Deelen. Het gebied moet met helikopter binnen afzienbare tijd, bij voorkeur maximaal 30 minuten vliegen (60km), te benaderen zijn.’

- Hoe gaan de aanvlieg routes verlopen,

- En wordt hierbij rekening gehouden met vakantie periodes.

- Vanaf welk moment vangt men met ‘laag vliegen’ aan, vanaf moment van opstijgen of enkel in specifieke gebieden van de alternatieve locatie.

‘- Geen wezenlijke aanwezigheid van windturbines (bestaand of gepland);’

- Deze staan er in het gehele gebied vanaf de Grevelingen tot aan de Oosterschelde Kering, deels geclusterd dan wel enkele bij agrarische bedrijven verspreid over Schouwen-Duiveland.

‘- Gewassen en veehouderijen (geen selectie criterium).’

- waarom is dit geen selectie criterium, gezien de grote aantallen hectares landbouw grond te Schouwen-Duiveland. En het gehele eiland als alternatief wordt

aangeduid.

‘Deze gebieden zijn geselecteerd op basis van geschiktheid: in eerste instantie gelet op de afstand tot Vlb Gilze-Rijen, MVK De Kooy en Vlb Deelen, kwetsbare natuur en verstedelijking. In tweede instantie is middels veldwerk een kwalitatieve beoordeling van de gebieden uitgevoerd, en zijn de gebieden geoptimaliseerd. Ondanks de optimalisatie is wel al bekend dat binnen deze gebieden een beperkt gedeelte minder of niet geheel geschikt is. Daarom dient de uiteindelijke vorm van het potentiële laagvlieggebied binnen de zoekgebieden nader te worden vastgesteld.’

- wij zien deze specificatie graag zo snel mogelijk tegemoet, aangezien er zonder deze specificatie er meer vragen als antwoorden terug te vinden zijn in deze notitie.

- Zeker als men spreekt over kwetsbare natuur; hoe verhouden deze criteria zich tot de nu mee opgenomen Natura 2000 gebieden in dit alternatief ?

- Ons zorgen makende over de impact op onze mooie en nog rustige Natura 2000 gebieden; Voordelta, Kop van Schouwen(sinds 1988 Staatsnatuurmonument), Oosterschelde, Grevelingen, Krammer-Volkerak. Impact voor dieren, vogels, insecten en mensen. Deze gebieden hebben een sterke aantrekkingskracht om in te recreëren en van de rust en ruimte te kunnen genieten, kan dit behouden blijven is onze grote zorg.

- Voor al van deze gebieden geldt de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn op bijna alle. Hoe wordt hiermee rekening gehouden? Denkend aan broed- en paarseizoen voor de vele voorkomende beschermde diersoorten.

Beoordelings- kader voor het planMER,

Hierin zijn voor dit alternatief naar ons inziens niet alle thema's van de criteria meegenomen, denkend aan klimaat adaptie en ruimte gebruik,

Op de diverse thema's genoemd onze reactie, en ook de aanvulling op de thema's ;

• Gezonde en Veilige Leefomgeving :

- Geluid. Impact van de ontwikkeling op luchtvaartlawaai, wegverkeerslawaai, spoorweglawaai, industriëlawaai en vice versa.

Voor veel inwoners en gasten van Schouwen-Duiveland dragen de rust, weidsheid en open ruimte bij aan hun welbevinden. Zeker in de winter periode een reden voor velen om juist dit te ervaren en om naar Schouwen-Duiveland te komen. We maken ons zorgen dat dit zo grote goed voor ieders welbevinden nu zullen kwijtraken.

- Luchtkwaliteit Impact van de ontwikkeling op de concentraties stikstofdioxide, fijn stof en ultra fijn stof.

Al eerder benoemd, in tekst hierboven.

- Licht Trillingen Impact van lichthinder door de ontwikkeling.

Op welke tijden zal er gevlogen worden en heeft dit impact op hoe donker het zal zijn? We willen graag het natuurlijk donker van ons gebied zoveel mogelijk behouden voor dier en mens.

- Natuur, landschap en cultureel erfgoed historie,

- Natuur, impact op NNN, Natura 2000 (incl. stikstof), overgangszones etc.

zie onze zorgen en vragen hierover voor de Natura 2000 gebieden al eerder beschreven.

Stikstof depositie wordt aan welk gebied toegerekend en hoe groot is deze per keer berekend. En waar valt deze onder bij Zeeland of ? Te weten dat de Kop van Schouwen de zwaarste stikstof depositie van Zeeland heeft en we er alles aan doen dit te bestrijden en er geen ruimte meer is meer toe te willen staan.

- Landschap, impact op landschappelijke waarden.

Samen met gemeente Schouwen-Duiveland is er met alle stakeholders vanuit de recreatie sector de Agenda Toerisme opgericht waarin we met elkaar afspraken te waken over de Groen Blauwe Oase die Schouwen-Duiveland is. Dit houdt oa in dat we open zichtlijnen willen behouden en het open landschap van ons eiland willen behouden. Met name de voor Zeeland unieke kilometers lege stranden en de vergezichten over de Oosterschelde maar even zo goed het unieke uitzicht over de vele gewassen aan de andere zijde van Schouwen-Duiveland. Dit is uniek en karakteristiek voor dit eiland en willen we behouden. Hoe kan dit samen gaan met de opgave voor Defensie die er ligt?

- Klimaatadaptatie

- Droogte. Impact van de ontwikkeling bij droogte.

Door de toenemende droogte in met name de duingebieden, maken we ons zorgen over niet natuurlijke zandverstuivingen door het laag vliegen over deze gebieden. Met alle gevolgen van dien voor zowel de natuur, als het kunnen recreëren in deze gebieden.

- Hitte, toenemende hitte en gebrek aan schaduw.

Door de toenemende hitte de komende jaren zullen meer en meer mensen hun toevlucht zoeken aan de kust. En met name op zeer hete dagen zijn de wegen naar de stranden en de stranden zelf overvol. Zorgen om de reactie hierop van inwoners en gasten als er dan ook nog laag vliegende helikopters overkomen kan zomaar verkeerd uitpakken, met paniek tot gevolg.

Hitte en droogte gecombineerd geeft een groter risico op natuurbrand met name in de Kop van Schouwen en de Voordelta. Dit geeft al een grote provinciale en lokale verantwoordelijkheid bij oa Veiligheid Regio Zeeland, de natuurbeherende instanties, recreatie ondernemers en inwoners. Dit is een grote zorg en vonkje kan met de juiste wind een enorme brand laten ontstaan.

Deze punten hierboven benoemd te hebben, begrijpen wij niet waarom Klimaat adaptie in dit gebied niet als vanzelfsprekend is meegenomen in de criteria ?

Voor ons is niet duidelijk waarom welke thema's of criteria wel of niet zijn opgenomen in de beoordeling van het gebied. Graag zien we dit nader toegelicht.

- Ruimtegebruik.

- Recreatie. Impact van de ontwikkeling op recreatie gebieden.

- Landbouw. Impact van de ontwikkeling op waardevolle landbouw gronden / gebieden.

Bij beiden geldt dat dit de grootste pijlers zijn van de economie op Schouwen-Duiveland, in deze volgorde. We willen deze daarom graag opgenomen zien in de criteria gehanteerd. En ook bijdragen hieraan met kennis van zaken. Om inzichtelijk te krijgen wat de impact dan wel positief of negatief is. Dit gaat ons allen zeer aan het hart, want dit gaat niet enkel over het behoud van de aantrekkingskracht en imago van Schouwen-Duiveland voor onze gasten, maar ook over de inkomsten van zeer veel Zeeuwse familiebedrijven.

Afsluitend willen wij onze waardering uitspreken voor het gehouden webinar op dit onderwerp. En de kans geboden op deze participatie, hiermee hebben wij getracht zo beknopt mogelijk uiting te geven aan een veelvoud van de vragen en zorgen die er zijn. Dat deze zorgen ons allen sterk bezig houden en met elkaar gedeeld worden getuige deze gezamenlijk ingediende zienswijze. Een bijzondere samenwerking tot stand gekomen om een sterker en duidelijker geluid te kunnen formuleren op de gevraagde behoefte van Defensie. Niet omdat we hier bij voorbaat tegen zijn

maar wel om te vragen in overleg te gaan met elkaar en zien waarin en hoe we elkaar tegemoet kunnen komen.

Namens alle mede ondertekenaars, wacht ik uw antwoord en bevestiging van ontvangst af,

Marieke Braber-Schot
Voorzitter Hiswa-Recron Schouwen-Duiveland

Peter Arkenbout
Koninklijke Horeca Nederland

Marjolein Steutel
Voorzitter Ondernemerskring Schouwen-Duiveland

Nadia Bom
Voorzitter Ondernemersvereniging Burgh-Haamstede

Martin Jansen
Voorzitter Ondernemersvereniging Renesse

Ruurt van der Wel
Dir. Stichting Eilandmarketing Schouwen-Duiveland

Dorpsraad Burgh-Haamstede
Dorpsraad Renesse
Voorzitter Martin Bouwman

Ruiter- en men vereniging Schouwen-Duiveland